

72 / LLIBRES / EL TEMPS 22-4-91

Un meravellós 'raconter'

Gerard Durell. *L'excursió i d'altres maremagnums*. Traducció de Jordi Arbonès. Ed. Edhasa, Col. "Clàssics Moderns". Barcelona. 1991. 253

pàgs.

Els falsos transcendentalismes que van alimentar la irrisorietat cultural de tota una època han acabat per fer perdre o malmetre en gran part el gust, ja no dic per la lectura, sinó per un dels exercicis més elementals, saludables i civilitzadors: saber contemplar-se un mateix i els que ens envolten amb una bona dosi d'ironia, saber riure'ns de la humana condició amb un seguit de paradoxes que ben sovint escapen al nostre control i ens fan quedar en la més absoluta i desolada de les evidències. Això sí, sense perdre l'humor ni el somriure i amb un to ben facciós. Ben mirat, podríem dir que els llibres de Durell són un bon antídoto contra la misantropia. I si de cas no s'hi vol renunciar, l'obra de Durell és una de les millors clí-

niques que conec per fer-ne una cura de repòs.

Dels sis contes, narracions o històries que s'apleguen en aquest volum es pot afirmar que, d'una manera o d'altra, incideixen en els temes consagrats per Durell i que li són tan cars, sigui el de la pròpia família, testimoni d'una època i d'un estil de vida desapareguts per sempre, o bé aquelles altres on l'autor se situa al bell mig de l'escena. Entre els "maremagnums"—la paraula em sembla d'una magnífica i fecunda rotunditat—, n'hi ha un que constitueix per ell mateix tota una novetat: "L'entrada", que clou el recull, és un relat que s'acull al gènere de terror i/o fantàstic. Val a dir que, en aquest cas concret, Durell ens agafa ben bé de sorpresa tot i que, si no ho recordo malament, per algun lloc o altre d'aquest llibre deixa caure, com aquell qui no diu res, el seu interès o el d'algu de la família o conegut, per tot el que està relacionat amb les ciències ocultes. Bé, la cosa fa el fet i nosaltres que ens hi puguem divertir força.

Hi ha la possibilitat que algú sentenciï aquest llibre, o altres

ARXIU

del mateix Durell, com a exercicis sense pretensions. Però un cop més anirà ben lluny d'osques qui pensí això, de la mateixa manera que ho fa aquell que afirma que aquests llibres són intrascendents i que no mereixen el nom de la literatura. Bé, suposem que siguin tan intrascendents com es vulgui i que el seu autor no tingui cap pretensió: el cas és que Durell sap expressar allò que vol i que coneix, quins són els recursos i com valer-se'n per assolir els ob-

jectius que es proposa. Una cosa que molts escriptors de per aquí i de per allà ja voldrien per a ells mateixos: l'ofici.

He dit més amunt que Durell em sembla un meravellós *raconter*—la paraula la fa servir l'autor tot referint-se al protagonista d'una de les històries on ell apareix com a protagonista insòlit i esverat—, i no em sembla que sigui una casualitat que també se li pugui aplicar. Perquè quan llegim Durell la sensació que experimentem no és la d'aplicar-nos a la lectura, sinó d'assistir d'allò més deixondits a una mena de tertúlia com les d'abans. Força sovint m'he preguntat, mentre en llegia qualque història, fins a quin punt el que ens explica Durell no té el seu origen en el temps de sobretaula. És a dir, si totes aquestes històries no tenen a veure amb alguna força d'expressió oral. Si més no, jo no sé imaginar-me-les d'una altra manera, i sigui de la manera que es vulgui, a mi em sembla que llegir *L'altre germà* del gran Lawrence és, això sí, un molt bon exercici.

Marc Soler

La derrota quotidiana

Francesc Pané. *Discurs sobre la matèria sensual*. Ed. Tres i Quatre. Col. Narratives 3 i 4, 27. València. 1990. 193 pàgs.

Una de les constants més característiques en les relacions de parella és el desconeixement (gairebé sempre volgut, però molt sovint inconscient) dels sentiments i de les necessitats de l'altre. La literatura ha tractat a bastament el tema, ja des dels primers temps de la nostra cultura, i el punt de vista més utilitzat ha estat i continua sent el masculí (lògic d'altra banda, ja que masculins són la majoria dels escriptors). La incomprensió per part de la dona, en les parelles heterosexuales, de les aspiracions i pensaments íntims de l'home, solca la història de la literatura occidental. Només en poques ocasions aquesta incomprensió ha estat objecte d'un tractament alternatiu.

Aquest darrer és el cas de *Discurs sobre la matèria sensual*. Francesc Pané dibuixa,

ARXIU

d'una manera coherent i força sòlida, les existències aïllades i en comú de dos personatges, en un relat on la sexualitat (això sí, més que res la masculina) es fa explícita

amb elegància i sense por. Amb un estil àgil i no mancat d'ironia, esquitxat, però, per alguna sortida de to un pèl pedant, l'autor construeix, doncs, dues vides paral·leles, dues vides independents en el seu món interior, dues vides amb necessitats molt semblants però que, si fossin comunicades a l'altre, trencarien per sempre l'únic punt que les manté unides externament: un mateixa casa, un mateix llit.

Per això, l'Aleix, un jove professor d'institut enamorat d'una ex-alumna de COU, manté els lligams rutinaris del seu matrimoni amb l'Elisenda. Per això, també, l'Elisenda, mestra en atur, juga el mateix joc que el seu marit alhora que explora altres relacions, potser amb un punt més de culpabilitat que ell. I el matrimoni no es trenca perquè l'altre no arriba a conèixer mai aquests sentiments ocults, però, sobretot, perquè tots dos s'han instal·lat còmodament en una derrota quotidiana dels seus desitjos.

Natàlia Díez